

משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור

מדינת ישראל

מתקפת הטרור בשבעה באוקטובר 2023 ומלחמת חרבות ברזל

דוח מבקר המדינה

ענף החקלאות במלחמת חרבות ברזל

אלול התשפ"ה
ספטמבר 2025

דוח מיוחד

משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור

מדינת ישראל

מתקפת הטרור בשבעה באוקטובר 2023 ומלחמת חרבות ברזל

דוח מבקר המדינה

ענף החקלאות במלחמת חרבות ברזל

אלול התשפ"ה
ספטמבר 2025

דוח מיוחד

מס' קטלוגי 2025-S-009

0793-1948 ISSN

ניתן להוריד גרסה אלקטרונית של דוח זה
מאתר האינטרנט של משרד מבקר המדינה
WWW.MEVAKER.GOV.IL

תצלום השער:
נתי שוחט / פלאש 90

תוכן העניינים

ענף החקלאות במלחמת חרבות ברזל

6		פתח דבר
7		المقدمة
9		תקציר
23	 מבוא	הדוח המלא
32	 פעולות הביקורת	
32	 היערכות מוקדמת למצב חירום במטה משרד החקלאות ובמחוזותיו	
55	 הפעלת מטה ארצי לעת חירום במשרד החקלאות במהלך מלחמת חרבות ברזל	
58	 מיגון המשקים החקלאיים	
79	 כוח האדם בענף החקלאות במלחמה	
117	 סיכום	
III		FOREWORD

פתח דבר

החריג בכוח אדם בענף החקלאות במהלך המלחמה בכל הנוגע לגיוס ולשימור של העובדים הישראלים והזרים וריכוז הטיפול במתנדבים הרבים שנרתמו לסייע לענף במלחמה ותרמו רבות לאספקת התוצרת לציבור באופן סדיר בחודשי המלחמה הראשונים.

דוח זה מלמד עד כמה חיוניים ההיערכות והתרגול מבעוד מועד והכנת נהלים ותוכניות פעולה לעת חירום, כדי לשפר את היכולת למתן המענה הממשלתי בטווחי זמן קצרים ובסדרי גודל נרחבים.

בעת המלחמה עמדו חקלאי ישראל ועובדיהם בחזית - נאחזו בקרקע תוך סיכון חיים ישיר ומיידי, וחזרו להפעיל את משקיהם גם תחת אש, בסיוע מתנדבים. תיקון מהיר של הפערים היסודיים שהעלה דוח זה נדרש כדי לאפשר להם להמשיך למלא את משימתם הלאומית החשובה ולהבטיח כי ענף החקלאות יצליח לספק את התוצרת החקלאית החיונית לצורכי מדינת ישראל - בחזית ובעורף - בשגרה ובחירום כאחד.

הכנתו של הדוח הצריכה מאמץ רב של עובדי החטיבה לביקורת משרדי ממשלה ומוסדות שלטון ושל עובדים בחטיבת המטה במשרד מבקר המדינה. כל אלה עמלו על הכנתו במלוא המקצועיות, היסודיות, ההגינות והקפדנות, והם ממלאים את תפקידם הציבורי מתוך הרגשת שליחות של ממש. תודתי נתונה להם.

נמשיך להתפלל ולייחל לניצחון צה"ל ומערכת הביטחון, לחזרת החטופים לבתיהם ולרפואת הפצועים ולימים שקטים ושלווים

לאחרונה פרסמתי דוח בנושא "הניהול הממשלתי של התחום האזרחי במהלך מלחמת חרבות ברזל", ששיקף פערים יסודיים בהיערכות הממשלה לטיפול במצבי חירום ואת השפעתם על התחום האזרחי במדינה, וכן כשלים משמעותיים ביכולת לתת מענה אפקטיבי וכולל לצורכי התחום האזרחי. בד בבד עם פרסום הדוח המערכתי האמור אני ממשיך בפרסום של דוחות המסכמים ביקורות עומק בהיבטים אזרחיים מסוימים, והיום מתפרסם הדוח בנושא "ענף החקלאות במלחמת חרבות ברזל".

בשני חבלי הארץ שנפגעו באופן הקשה ביותר במלחמת חרבות ברזל - אזור עוטף עזה ואזור הצפון - שחלק נכבד של הייצור החקלאי בישראל מצוי בהם, פועלים אלפי חקלאים ומשקים המספקים לאזרחי מדינת ישראל תוצרת חקלאית טרייה וחיונית - ביצים, בשר, חלב, פירות וירקות. פעולתם של משקים אלה היא נדבך קריטי הן ביכולת לשמור על רציפות החיים של הציבור בישראל ולהבטיח לו אספקה סדירה של מזון, והן ביכולת להמשיך ולקיים מערך התיישבותי חקלאי לאורך גבולות מדינת ישראל.

דוח זה מצביע על ליקויים מרכזיים בהיערכות הממשלית לחירום בתחום החקלאות וביישום המענה לאחר פרוץ המלחמה, ובכלל זה בהיבטים האלה: לא הוכנו תוכניות ומענים מעודכנים לעת חירום והמענה לחירום אף לא תורגל בעיתות שגרה; אין במשרד החקלאות תשתית ארגונית שתיתן מענה מקיף לחירום ואף לא תשתית מחשובית נאותה, ובה מידע על המשקים בישראל ומאפייניהם על היקף מיגון המשקים באזור הצפון ובעוטף עזה. נמצאו פערים גם בטיפול במחסור

מ/א
מ/א

מתניהו אנגלמן

מבקר המדינה

ונציב תלונות הציבור

ירושלים,

אלול התשפ"ה,

ספטמבר 2025